

جياوازی خواستن وليکچواندن

- (۱) ليکچواندن دوو بنه رته هه يه (ليچوو - له وچوو)، به لام خواستن يه ک بنه رته هه يه (يان ليچوو - يان له وچوو).
- (۲) له ليکچواندندا هه ر ئه مينى که مرؤف هه ست بکات له وچوو وته واوتر، يان ديارتره له ليچوو، به لام له خواستندا هه ردوو کيان (ليچوو - له وچوو) تیکه ل ده کرين، ئه و تیکه ل کردنه ش دوو شته که زياتر ليک نزيک ده کاته وه.
- (۳) له ليکچواندندا (ليکچوون) ده شى بگوتري وده شى نه گوتري، به لام له خواستندا به هيچ جور ليک ليکچوون نابى ديارين، ئه گه ر ديار بکه وي نابيته خواستن وده بيته ليکچواندن.

خواستن ئاشکرا

له حه ققى مه قده مى حاجى، قورى كى كدم، به سه رخوما خواستن ئاشکرا، دليكم بوو له و دونيادا، ئه ويش به ينيكى توراوه.

(دليكم بوو) واته كه سيكى نازيز وخوشه ويستى وه كو دل كه م هه بوو، وشه ي (دل) به ئاشکرا بو ئه وه مه به سته خواستراوه وئهداى كارى خوى ده كات قهرينه ش (شورانده) كه دياره ناكري دل بو ماوه يه ك توره ي له خاوه نه كه ي خوى وبه شكو نه وه ي ده توري خاوه ن مرؤفه دل كه يه نه ك دل كه .

جوره كانى خواستن

- (۱) خواستنى ئاشکرا : له م جوره دا يه كيک له بنه رته كانى ليکچواندن هاتوو، ئه ويش له وچوو كه وابه له خواستنى ئاشکرا دا ليچوو لاده بري وله وچوو ده مينيته وه، بو نمونه:
هه رچه ند گول سيس نه بي بگرين
ئالتونى دار نه رزي بگرين
- (۲) خواستنى دركاو: ئه و خواستنه يه كه يه كيک له بنه رته كانى ليکچواندن تي دا مابيته وه، ئه ويش ليچوو، بو نمونه:
رؤتر ئه ي باوى نه ورؤزى له بن به فرى گران
كانى پي سيريوو چناريش ده ستى بوؤ په نجه ي ترزى.
خواستن له نيوه ديرى دووه مدايه، كه ده لي (كانى پي سيريوو)، (چناريش ده ستى چوو)
(چناريش په نجه ي ترزى) له راستيه كانى پي ني، به لام به مرؤفيك چويندراوه كه دوو چارى ئه م عاليه ته ده بن. كه له ئه سل به م شيويه بوو كه بلن (كانى وه كو مرؤفيك پي سيريوو). ليره دا
(كانى) ليچوو، مرؤف له و چوو، (چناريش ده ستى چوو) كه ئه مه ش به مرؤف چواندوو، خوى چنار ده ستى نبي ليره دا ته نيا ليچوو هاتوو كه وشه ي (چناره) له وچوو لا برا وه ك (مرؤفه).

- وەرە شوۆش ویللی شهوقی شهو زهوی که برو رهش بووه چاوی کالی خورشید.
- دهیکه نه لیکچواندن، چاوی وهکو مرؤف کاله.
- که لیوی گول به هه ناسه م ئهگا، ئه لیی ئاخوچ خونچه ییکا به ردهم بای صه باوه پیده که نی.

پ// خواستن دهرینه له م شیعره، وخواستن درکاوه نمونه بو خواستی ئاشکرا:-

له رۆژئاواوه ئیشهو بی نیقابه

مرهی من، ما هی بی مه فهر که و تا.

- خووشیان بارکرد لای من چوونه سه مرای عدهم خواستی درکاوه له شکری دهرد به لایان هاته سه ر من دهم به دهم.

خووشیان بارکرد وهکو مالی که سییک

خووشیان // لیچوووه درکاوه

مالی که سییک // له وچوووه نه هاتوووه

- دل دهلی سیریدی چه مهن خووشه جه وابی نادهم موده تییکر له قه فسه دایه عه زابی نادهم

دل // لیچوووه

مرؤف // له وچوووه

درکه (کینایه):- ئه وهیه راسته وخو ناوی سیفرت یان موصوف نه درئ، به لکو به هوئی شتی تره وه بدرکیند له درکه دا مهرج نییه نیشانه هه بی بو ئه وهی دهر بکه وئ که مانا یان واتا درکاوه که مه به ست بی، له وانیه مانای راسته قینه وشه کان مه به ست بی، هه رچه نده مه به ستی سه ره کی هه رمانا درکاوه که یه.

درکه:- دهر پربینیکه دوو واتای هه یه، یه کیان نادرست ویه کیان درکاوه، مه به ست واتا درکاوه که یه نه ک واتا دروسته که، هه رچه نده هه ندیک جار چ ریگریه ک نیه واتا دروستر که ش مه به ست بی، به لام هه ندیک جار عه قل قبوول ناکات جگه له واتای درکاوه و واتای دروست مه به ست بی.

درکه:- بریتیه له وهی شتییک بخه یه روو، به لام مه به ست شتیکی دیکه بی.

دهستی کورته، دهستی دريژه، چاو پانه، بی چاو ورووه.

بنه پره ته کانی درکه

- (۱) ده پرینی درکاو: ئه وو وشانه یه که له ده پریندا به کار ده هیندرین.
- (۲) واتای درکان: ئه و واتایه یه که له ده پرینه وه کان بهر جهست ده بیټ.

جوره کانی درکه

- (۱) درکه له سیفته. (۲) درکه له مه وسوف. (۳) درکه له هاو لری

(۱) درکه له سیفته: لیره دا سیفته تی داواکراو شاراویه، سیفاتی دیکه به دیلی پیویست به وه مان هیناوه، واتا له م جوره دا وه سفکراو باس ده کریټ و سیفته ده شاردریته وه، هر چه نده سیفته ته که خوی مه به سته.

- حاجی که سیکه بی کهس بو ئیوه قور ده پیولنی گوئی لیده گرن زهریغه ناگرن به لا له خوتان.
- لیره دا ده پرینی درکاو قورده پیویټ به واتای درکاو ماندوبوونی درکاو دريژه دا له (قور ده پیوټ) دا بهر جهسته ده لی که ئه م وه سف کراوه که مه به سته لی ئه و ماندوبوونه یه که وه یکات، چونکه (قور پیوان) ماندوبوونی ده وی، ئه وه ی قور ده پیویټ ماندوده بی.

(۲) درکه له مه وسوف: له م جوره دا سیفته تیک یان چند سیفته تیک ده گوتری که ته نیا له یه ک شتدا یان له یه ک که سدا هه ن به م شتانه ده گرینه ن ناسینی خاوه نی سیفته ته کان که (مه وسوفه) واتا لیره دا وه سفکراو (مه وسوف) ده شاریته وه و سیفته باس ده کریټ، هر چه نده مه وسوله که خوی مه به سته.

بو نمونه // حه لاق بانگی کرد خاوه ن باره دار وهره لیت بکرم مریبه ره بازار

مه به سته له خاوه ن باره دار ئه و که سه یه که راره داره که ی پییه، ئه ویش ناویکی هه یه، به لام له بهر ئه وه ی کابرای (حه لاق) ناوی دروستی ئه و خاوه ن داره نازانی بویه به وه سفیک بانگی ده کات که حیی ناوه که ی بگریته وه، واتای یه که م (خاوه نی باره داره) واتای دووه م ناوی خاوه ن باره داره یه که که سه که خویه تی. ده پرینی درکا، خاوه ن باره داره واتای درکاو (ناوی ئه و خاوه ن باره داره یه که که سه که خویه تی).

واتا ناسی

ئەو ياسا ورى و شوپانەيە، بە ھۆيانەو دەردەكەويٲ، كە دەرپرېن تا چ رادەيەك لەگەل ئەو بارە بيريەي
گوزارشتى ليدەكات، رېك وپەسەندە، تاوہكو دەرپرېنەكە بە وشپوہيە بيٲ، كە مەبەستەوہ
دووربەكەويٲتەوہ لە تيكەوتنى ھەر ھەلەيەك.

باسەكانى واتاناسى

ئەمانەي خوارەوہن: (ھەوال، دارشتن، پيشخستن و دواخستن، تايبەتى، جياكردنەوہ و بەستەوہ،
يەكسانى، كورتبىرى، دريٲبىرى).

ماموستاي وانە
جيھان عبدالوہاب احمد